

FØROYAR Í DAG

Ritstjórar: W. HEINESEN og HEDIN BRÚ

Dr. Jakobsen.

Týsdagin 22. februar eru 80 ár síðan málgranskarin *Jakub Jakobsen* varð borin í heim her í Tórshavn. Fýra ár frammanundan hevði ein annar vísindamaður á fyrsta sinni sæð dagsins ljós her í sama bý, *Niels Finsen*, tann stóri lækni, ið skuldi verða ein av mannaættarinnar vælgerarum. Tað er undarligt at hugsa sær, at báðir hesir menn fyri aldur kundu liva enn; men lagnan vildi tað, at báðir skuldu doyggja í teirra bestu manndómsárum og mitt í sinum blómandi arbeiði.

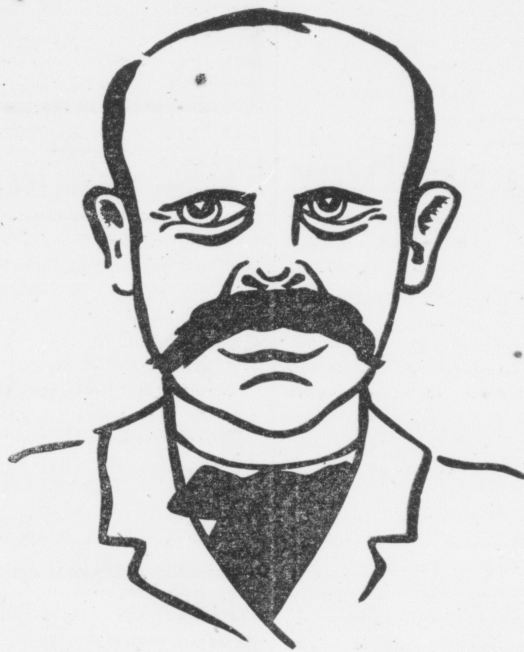
Jakub Jakobsen doyði í 1918 meðan hann starvaðist við tí sum skuldi verða hansara livsverk, »Etymologisk ordbog over et norrøne sprog paa Shetland«. Sinar bestu kreftir nýtti hann til tað arbeiði at savna og víðgera leivdunum av tí norrønu málinum, ið enn meðan hann livdi var eftir í hesum frændalandi okkara. Dr. Jakobsen visti at tað hevði skund, ja, at tað var í evstu stund hetta umráðandi graaskingarárbeid, ið varð gjørt; men tað var hansara ætlan seinni at fara undir tær stóru fyrirkur, ið bíðaðu eftir honum í hansara egna fæðilandi. Nakrar av hesum fyrirkurum hevði hann tó longu lokið; hann hevði t. d. skrivað »Færøsk Sagnhistorie« og »Diplomatium Færoense«, og hansara bók um *Nólsoyar-Páll* var útkomin í 1912.

Dr. Jakobsen var sum vísindamaður hátt virður, ikki bert í Danmark og hinum nordanlundunum, men eisini t. d. í Bretlandi, har honum í 1914 varð boðin lærarastólur við lærda háskúlan í Aberdeen. Fyri okkum her heima stóð dr. J. longu í síni livitíð fyri ein part sum eitt sagnmenni. Hansara lítillætna og frýntliga framferð vann hesum »lærda manni« vinir allastaðnis har hann kom á sínum nógvu ferðum frá bygd til bygd. Men hann varð mest sum ongantíð tikin í álvara — fólk tóktist, hann var mest sum ov mikið góðtrúgvín og heldur heimsfjarur.

Sum tann framskygni málmaður dr. J. var, sá hann ógvuliga skjótt, at vit kundu gera ta atfinning at Hammershaimbs skrivimáli, at tað var væl so langt frá tí livandi útaluni og vildi verða torført fyri tey ólærdu at stavseta. Tað var tí ikki fyri at gera orð av sær og heldur ikki fyri at gera trupulleik-

ar at hann tilráddi ein annan og meiri ljóðbeinan skrivingshátt. Men her møtti hann dyggari mótsæðu, ikki hjá tí meiniga manninum, men hjá tí meiri mentaða færoyinginum, ið ikki vildi hoyra talan um nakra broyting í Hammershaimbs stavingarhátti. Gjøgnum hesa afturhaldandi stæðu vunnu dr. Jakobsens mótsæðumenn sum vit vita tað, at Hammershaimbs rættsskriving varð stand-

ari og fyri ein part eisini skald. Tað er læruríkt fyri okkum enn í dag at lesa hansara »Færøsk sagnhistorie«, ið samstundis gevur eitt yvirliit yvir Føroya vanligu søgu og mentunarliv. Í bókini um Nólsoyar-Páll leikar hann meira við leysum teymi; her er hann ikki bert søgumaðurin, men eisini aðg so nógv yrkjarin. Bókin er hugtakandi sum ein skaldsøga, og í ongari aðrari bók kenna vit sum her menniskjað Jakub Jakobsen persónliga til staðar — hansara

andi — ein rættsskriving, sum er lættvint fyri útlendingar at handfara, men, sum elvir mongum færoyingi stórvegis trupulleika og tyngir um arbeiðið at læra sítt egna mál; hetta so mikið meir sum tað vórðu upptíknir ófæroyskir bendingarháttir meir enn gott var. Tað er ein stórur spurningur um tað færoyska fólkið ikki heldur skuldi havt tikið eftir dr. J., sum í »broytingini« fylgdi eini nútíðar-pedagogi-kari leið, ið meir og meir hevur vunnið sændir í okkara døgum. Sjálvur helt hann uppá við sínum nýskapandi tiltaki tá ið hann kendi hendan kalda mótvindin — fyri ikki at elva ósemju gav hann seg yvir.

Dr. Jakobsen var fyrst og fremst málgranskari; men hartil var hann eisini søgumaður, bókmentagransk-

eldhuga, hansara hugnað, hansara góða heita sinni. Henda bókin er skrivað á færoyskum og fyri færoyingar, og hóast tað kann finnast at henni í ymiskum, er hon eitt megnarverk í okkara nýggjaru bókmentum. Hon vísir hvussu fjølbroyttur og hvamur maður dr. J. var.

Nógv hevði ivaleyst verið æðrvisi vorið her heima um dr. J. varð lagað at slita sín aldur. Tann trongi søguligi sjónarringur, ið umgyrdi okkum í dag, hevði hann kunnað gjørt sítt til at víðka, og við sínum mentunarliga mannsleti hevði hann ivaleyst í stóran mun verið førur at hækka tað kulturella jørðildi her heima. Kanska tann skaddan av agg og klandri ið kom til at ráða í okkara politiska lívi, hevði verið minni keld

og køvandi um vit ímillum okkara høvdu havt ein mann við hansara útsýni, hansara óbroytuligu ærligheit og hansara sanna fæðilandsinni.

Jakub Jakobsen var tann maður, at honum var ikki um tóm orð, tjóðskaparligar máliskur og galróp. Hann leitaði at rótini í tí arbeiði, hann gjørdi, og hóast hann ikki tók part í tí máladuggilsi, vit eru von at rópa færoyskan politikk, lá Føroya politiska og mentunarliga stæða honum altíð framliga í huga. Hann hevði seg heldur ikki undan at skriva lættfatandi greinir í okkara heimligu bløð; t. d. skrivaði hann í sínum yngvu árum fleiri greinir í »Tingakross«, eitt nú »Færøsk aandsliv før og nu«, »Keltisk indflydelse paa Færøerne«, »Biskop Erlend i Kirkebø«.

Í stóran mun hoyrði dr. Jakobsen til teir menn, ið gjørdur Føroyar størri. Við síni salarfinu persónligheit og sínari miklu arbeiðsmegi gjørdi hann sítt til at minka um ta undirlutakenslu, ið meir enn nakað annað tykist at vera okkara tjóðskaparliga sjúka. Hóast dr. J. var ein sera litíð orðafúsar maður hevði hann ikki hesa undirlutakensluna. Heldur ikki helt hann ov nógv um seg, hevði ikki ta »yvirlutakenslu«, sum so mangur annar hevur at dragast við. Hetta eyðkendi dr. Jakobsen bæði sum vísindamann, menniskja og færoying. Valla hevur nakar her heima hildið meira um sítt land enn hann; men hetta lokkaði hann ikki til at trúgva, at alt var feilaleyst bert tað var færoyskt. Fyri hann galt fyrst og fremst at finna fram til tað, ið kundi roknað at hava veruligt virði, tað, sum vit kunna liva uppá.

Jakub Jakobsen var soleiðis sum vit av hjarta mugu ynskja at allir færoyingar mugu verða: ikki bert færoyingur, men eisini norðbúgví, og fram um alt menniskja. Gjøgnum hann kunnu vit fyrst og fremst læra hetta: at fanatisma er mannminkandi meðan útsýni, tol og góður vilji ger mannin stóran.

P/f Havnar Timburhandil.

Ordentlig Generalforsamling afholdes paa Selskabets Kontor i Thors-havn Onsdag den 16. Februar 1944 Kl. 20 Præcis med

Dagsorden
efter Vedtægternes § 13.

Bestyrelsen.